

सातवी - सामान्य विज्ञान (मराठी माध्यम)

महाराष्ट्र विद्या प्राधिकरण, पुणे 30.

प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र

शैक्षणिक प्रगती चाचणी : संकलित मूल्यमापन 2 : 2017 - 18

इयत्ता - सातवी : विषय - सामान्य विज्ञान (लेखी)

विद्यार्थ्यांचे नाव : _____ हजेरी क्रमांक :

शाळेचे नाव : _____ तुकडी : _____

केंद्र : _____ ता. _____ जि. _____ दिनांक : / / 2018

प्रश्न क्रमांक	1	2	3	4	5	प्रात्य./तोंडी	एकूण	शिक्षक स्वाक्षरी
प्राप्त गुण								
कमाल गुण	10	10	10	10	10	10	60	

तोंडी चाचणीची उत्तरे येथे लिही. (प्रत्येकी एक गुण)

01 _____

02 _____

03 _____

04 _____

05 _____

लेखी चाचणी

सूचना : ज्या उपप्रश्नांच्या पुढे (गुण 2) असे लिहिले आहे ते उपप्रश्न 2 गुणांसाठी आहेत. उर्वरित सर्व उपप्रश्न प्रत्येकी 1 गुणासाठी आहेत.

प्र. 1. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

अ) खालीलपैकी फ्लोराईडची आवश्यकता दर्शविणारा गट कोणता? ते ओळखून योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

- 1) गट - 1 : दातावरील आवरण, हाडांची बळकटी
- 2) गट - 2 : स्नायूंची बळकटी, डोळ्यांतील दृष्टीपटल
- 3) गट - 3 : हाडांची बळकटी, डोळ्यांतील दृष्टीपटल
- 4) गट - 4 : स्नायूंची बळकटी, दातावरील आवरण

ब) खालीलपैकी अनैच्छिक स्नायू असलेल्या पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

- 1) हाताचे स्नायू
- 2) पायाचे स्नायू
- 3) जठराचे स्नायू
- 4) तोंडाचे स्नायू

क) पहिल्या जोडीतील सहसंबंध ओळखून त्याप्रमाणे दुसरी जोडी तयार करून लिही.

जठर : जाठररस : : _____ : आंत्ररस

ड) खालील गटांपैकी पचन संस्थेतील अन्ननलिकेचे वर्णन करणारा गट ओळखून योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

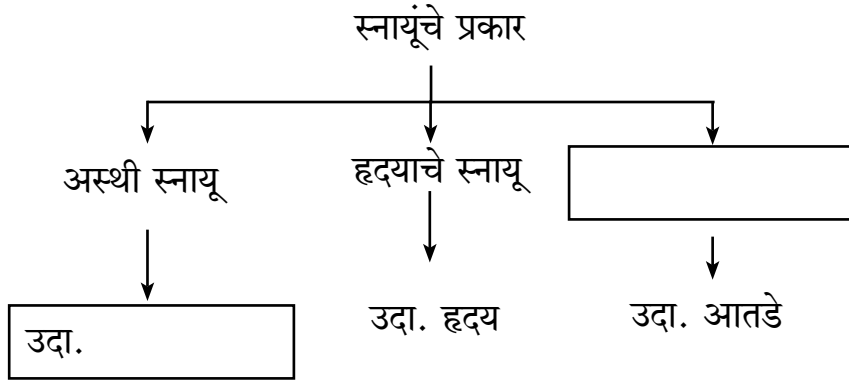
- 1) गट - 1 : हात, पाय, पोट, हृदय
- 2) गट - 2 : तोंड, ग्रसणी, ग्रासिका, जठर
- 3) गट - 3 : लाळग्रंथी, स्वादुपिंड, यकृत, हात
- 4) गट - 4 : हृदय, यकृत, ग्रासिका, मेंदू

इ) समाजातील व्यसनाधिनता रोखण्यासाठी तू कोणते दोन उपाय सुचवशील? ते लिही. (गुण 2)

1) _____

2) _____

फ) खालील संकल्पचित्र पूर्ण कर. (गुण 2)

ग) दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे रिकाम्या चौकटी पूर्ण कर. (गुण 2)

मुद्दा	निसर्गनिर्मित अपमार्जक	मानवनिर्मित अपमार्जक
उदाहरण	_____	_____

प्र. 2. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

अ) गटात न बसणाऱ्या पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

1) फळ पिकणे	2) झाडाची पानगळ
3) पाऊस पडणे	4) भाकरी भाजणे

ब) खाली मूलद्रव्ये व त्याची संज्ञा यांची जोडी दिलेली आहे त्यातून योग्य जोडी ओळखून पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

1) टंगस्टन - W	2) चांदी - Au
3) सोने - Ag	4) बोरॉन - Bc

क) खाली काही पदार्थांची नावे दिली आहेत. त्यापैकी संयुग दर्शविणाऱ्या पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

- 1) कार्बन डाय-ऑक्साईड 2) ऑक्सिजन
3) मॅग्नेशियम 4) आयर्न

ड) लोखंडी वस्तूस जस्ताचा लेप लावतात, त्यास काय म्हणतात? ते लिही.

इ) बाजारातून खाद्यपदार्थ खरेदी करताना तू कोणती काळजी घेशील? ते लिही. (गुण 2)

- 1) _____
2) _____

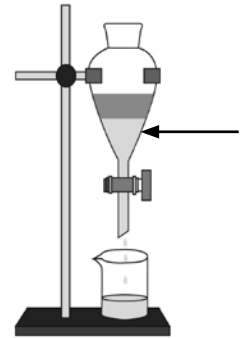
फ) दिलेल्या सारणीत मूलद्रव्यांच्या प्रकारानुसार वर्गीकरण केलेले आहे. त्याआधारे रिकाम्या चौकटीत मूलद्रव्यांचे प्रकार लिही. (गुण 2)

_____	_____
सोने लोखंड	हायड्रोजन नायट्रोजन

ग) खालील आकृतीतील उपकरणांची मांडणी कोणत्या प्रयोगासाठी वापरतात ते लिही. बाणाने दर्शविलेल्या उपकरणाचे नाव लिही. (गुण 2)

प्रयोगाचे नाव - _____

उपकरणाचे नाव - _____

प्र. 3. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

अ) पुढील दोन तक्ते गुणधर्मानुसार खनिजांचे दोन गटामध्ये वर्गीकरण दर्शवितात.

गट - 1	गट - 2
पेट्रोल	मिथेन
डिझेल	CNG
केरोसिन	LNG

खालीलपैकी कोणता पर्याय या खनिजांचे वर्गीकरण करण्यासाठी उपयुक्त आहे. ते ओळखून योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

- 1) अधातू खनिजे
 - 2) धातू खनिजे
 - 3) ऊर्जारूपी खनिजे
 - 4) धातूसदृश्य खनिजे
- ब) खालीलपैकी गटात न बसणारे खनिज ओळखून योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.
- 1) हिरा
 - 2) हलाइट
 - 3) माणिक
 - 4) नीलमणी
- क) खनिजे व त्यांचे उपयोग हे दर्शविणारी अयोग्य जोडी असणाऱ्या पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.
- 1) लोहखनिज - रेल्वे
 - 2) मँगनीज - औषधे
 - 3) बॉक्साइट - विमाने
 - 4) अभ्रक - रेडिओ
- ड) खालीलपैकी CNG या नैसर्गिक वायूचा वैशिष्ट्य नसणारा पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.
- 1) सहज पेट घेतो.
 - 2) कमी प्रमाणात CO₂ तयार होतो.
 - 3) इतर प्रदुषके तयार होतात.
 - 4) ज्वलनावर सहज नियंत्रण ठेवता येते.
- इ) रबराचा पुरवठा थांबला तर कोणकोणत्या सुविधा संकटात येतील ते लिही. (गुण 2)
- 1) _____
 - 2) _____

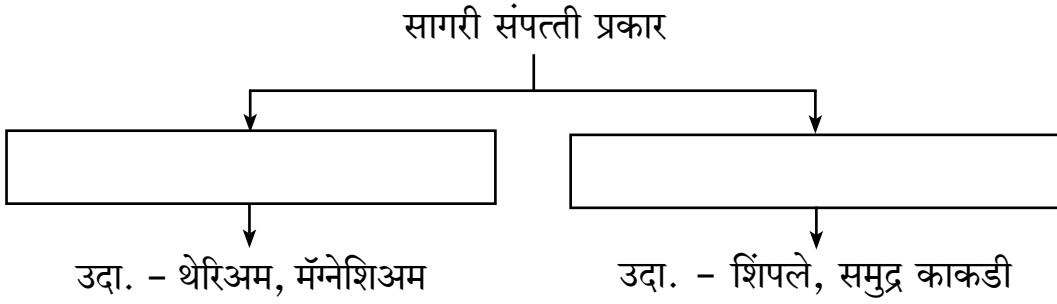
फ) खालील तक्त्यात औषधी वनस्पतींची नावे लपली आहेत. त्यापैकी कोणतीही दोन नावे शोधून लिही. (गुण 2)

अ	ल	भ	ण
क	डु	निं	ब
हि	तु	ळ	स
त	र	म	सा
बे	ह	डा	द

1) _____

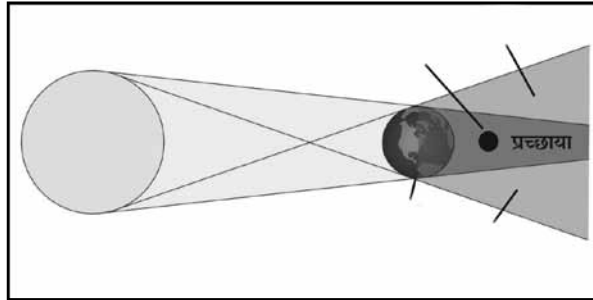
2) _____

ग) खालील ओघतक्ता पूर्ण कर. (गुण 2)

प्र. 4. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

अ) खालील आकृतीचे निरीक्षण करून ग्रहणाचा कोणता प्रकार आहे ते लिही.

ब) खालीलपैकी कोणत्या रंगाचे सूर्यप्रकाशात विकिरण सर्वात जास्त होते? योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

1) लाल	2) पिवळा
3) निळा	4) हिरवा

क) खालील रिकाम्या चौकटीत योग्य शब्द लिही.

$$\text{दोलकाची वारंवारिता (n)} = \frac{1}{\boxed{\hspace{10em}}}$$

ड) ध्वनींचे वर्गीकरण त्यांच्या वारंवारितेनुसार श्राव्यध्वनी, अपश्राव्य ध्वनी आणि श्राव्यातीत ध्वनी असे करता येते. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे त्या पर्यायास गोल कर.

- 1) व्हेल माशाकडून काढला जाणारा आवाज श्राव्यातीत ध्वनी आहे.
- 2) कुत्र्यांचे जोरात भुंकणे अपश्राव्य ध्वनी आहे.
- 3) पक्ष्यांची किलबिल हा श्राव्यध्वनी आहे.
- 4) झाडाच्या पानांचा आवाज अपश्राव्य ध्वनी आहे.

इ) तू सूर्यग्रहण पाहताना कोणती काळजी घेशील? ते लिही. (गुण 2)

- 1) _____
- 2) _____

फ) ओळखा मी कोण? (गुण 2)

- 1) मी म्हणजे एक दोलन पूर्ण करण्यास लागणारा वेळ -

- 2) माझ्यामुळे ताणलेले रबर सोडून दिल्यास मी मूळ स्थितीत येतो -

ग) दैनंदिन जीवनामध्ये श्राव्यातीत ध्वनींचे उपयोग तुला कोठे होताना आढळतात? ते लिही.
(गुण 2)

- 1) _____
- 2) _____

प्र. 5. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

अ) खालीलपैकी अचूक जोडीच्या योग्य पर्यायाच्या क्रमांकास गोल कर.

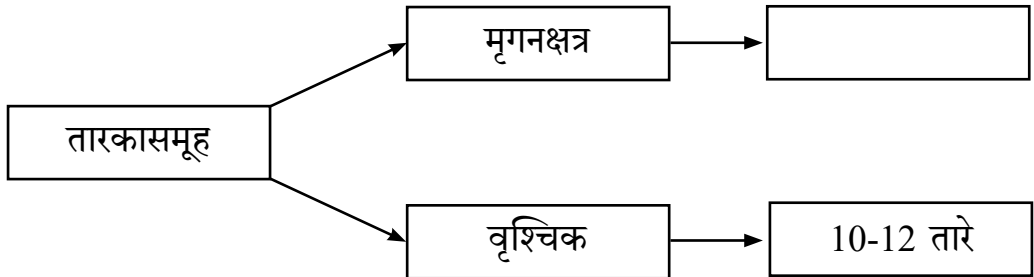
- 1) होकायंत्र - सर्वाधिक चुंबकीय बल
- 2) कपाटाचे दार - सूचीचुंबक
- 3) चुंबकीय ध्रुव - चुंबक
- 4) प्रतिकर्षण - सजातीय ध्रुव

ब) 'चुंबकीय बलरेषा' ची कल्पना सर्वप्रथम कोणी मांडली? ते लिही.

क) खालील विधान दुरुस्त करून लिही.

पृथ्वीचे विषुववृत्त सर्व दिशांना अमर्याद वाढवले तर ते खगोलास ज्या वर्तुळात छेदते त्या वर्तुळास आयनिक वृत्त म्हणतात.

ड) दिलेली रिकामी चौकट पूर्ण कर.

इ) तू आकाश निरीक्षणासाठी जाताना कोणती तयारी करशील? ते लिही. (गुण 2)

1) _____

2) _____

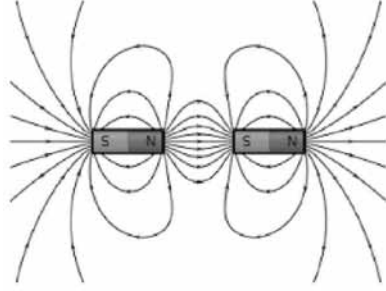
फ) दैनंदिन जीवनातील चुंबकाच्या उपयोगाची दोन उदाहरणे लिही. (गुण 2)

1) _____

2) _____

ग) खालील आकृतीचे निरीक्षण करून चुंबकीय बलरेषांचे कोणतेही दोन गुणधर्म लिही.

(गुण 2)

1) _____

2) _____

■■■